

HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO

- Utemeljen 1893 -

ZAGREB, ROCKEFELLEROVA 7
www.hzjz.hr

**PORODI U ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA
U HRVATSKOJ 2007. GODINE**

Srpanj 2008.

HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO
SLUŽBA ZA SOCIJALNU MEDICINU
Odjel za istraživanja zaštite zdravlja
skupina s posebnim rizicima

PORODI U ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA
U HRVATSKOJ 2007. GODINE

Autor

prim. dr. sc. Urelija Rodin, dr. med.

Suradnici

Dubravka Belić, viši statističar
Zdenka Lesjak, administrator

Srpanj 2008.

Podaci o rođenima u zdravstvenim ustanovama u Hrvatskoj prema prijavama poroda u 2007. godini

U 2007. godini u rodilištima Hrvatske ukupno je registrirano 41.711 poroda s 42.332 ukupno rođenih. Od 42.332 ukupno rođenih, 42.136 djece je živorođeno i 196 mrtvorodeno, a od živorođenih je u prvih sedam dana života ukupno umrlo 139 novorođenčadi. Rodilišni podaci se odnose na sve rođene u zdravstvenim ustanovama neovisno o državi prebivališta majke te od 42.136 živorođenih nije poznata županija ili država stalnog prebivališta za 48, a 97 su stranci.

Podaci iz zdravstvenih ustanova su odraz rada rodilišta i razlikuju se od podataka Državnog zavoda za statistiku koji se, prema UN-ovoj i EUROSTAT-ovoj metodologiji (primjenjeno u Hrvatskoj od 1998. godine), odnose na djecu čije majke imaju prebivalište u Hrvatskoj i nisu bile odsutne iz zemlje duže od jedne godine, kao i djecu majki koje nemaju stalno prebivalište u Hrvatskoj, ali na području Hrvatske borave jednu godinu ili duže. Prema ovom izvoru, u Hrvatskoj je u 2007. godini bilo 41.910 živorođenih (tablica 1.).

Tablica 1. Broj poroda, ukupno rođenih i živorođenih registriran u rodilištima Hrvatske 2007. godine

GODINA	Broj poroda	Broj ukupno rođenih	Broj živorođenih
2007.	41.711	42.332	42.136
2007.*			41.910*

Napomene: rodilišni podaci uključuju sve porode u zdravstvenim ustanovama, neovisno o državi prebivališta majke
* podaci Državnog zavoda za statistiku, prema EUROSTAT metodologiji (prema prebivanju majke u Hrvatskoj godinu ili duže)

Porodi u zdravstvenim ustanovama u 2007. godini prema dobi majke

Prema dobi majke, najveći udio u porodima od 34,9% odnosi se na skupinu roditelja starih 25-29 godina, slijede porodi od majki u dobi 30-34 godine u udjelu od 26,5%, 21,3% poroda je od majki u dobi 20-24 godine, a svi ostali porodi su u znatno manjem udjelu (tablica 2. i slika 1.).

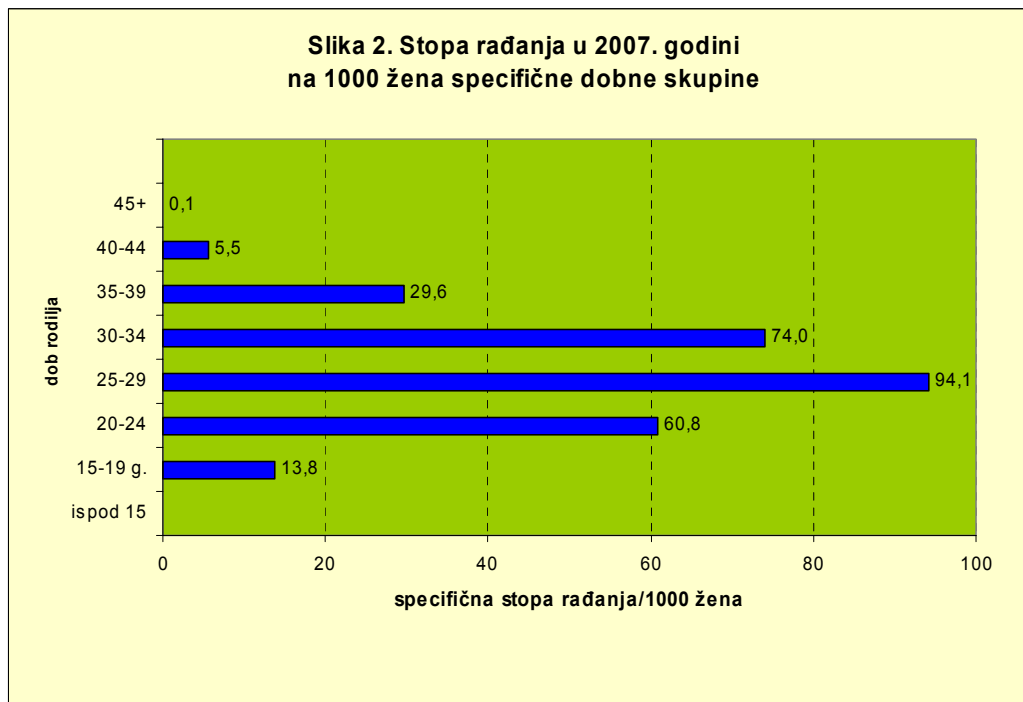
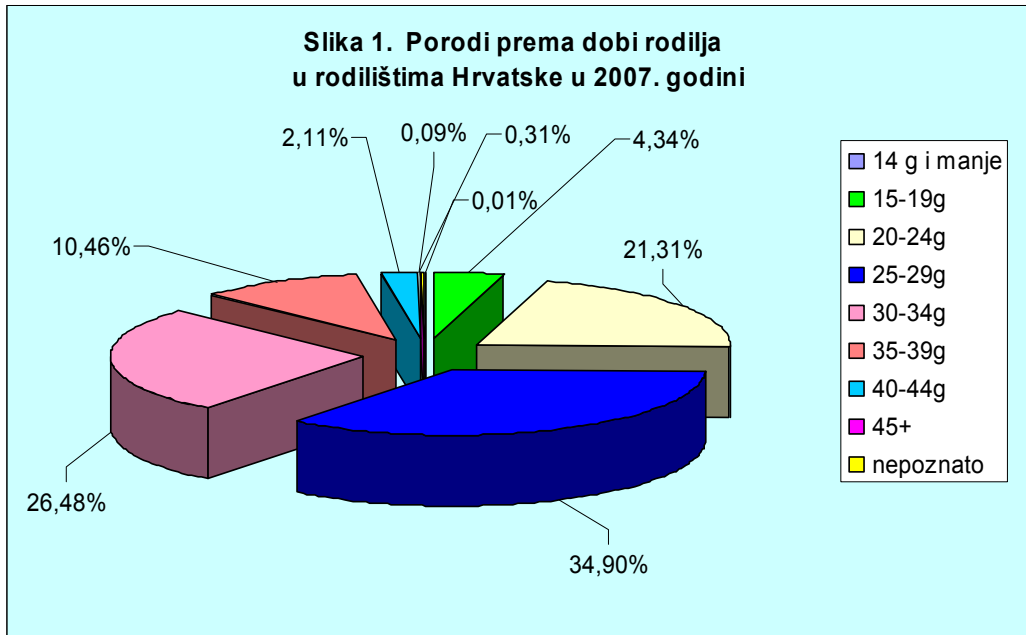
Tablica 2. Rodilje prema dobi u rodilištima Hrvatske u 2007. godini

Dob roditelje	≤14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	≥ 45	nepoznato	ukupno
	5 0,01%	1.809 4,34%	8.890 21,31%	14.557 34,9%	11.046 26,48%	4.361 10,46%	879 2,11%	36 0,08%	128 0,31%	41.711 100%

Izvor podataka: Prijave poroda iz zdravstvenih ustanova, Hrvatski zavod za javno zdravstvo 2008. g

Osim što se u ukupnom broju poroda najveći udio odnosi na porode majki u dobi 25-29 godina, u toj dobnoj skupini je i najveća stopa rađanja (94,1/1000 žena te dobi). Stopa rađanja za dobnu skupinu 30-34 godine iznosi 74,0/1000 dok je za dob 20-24 godine 60,8/1000, za dob 35-39 godina je 29,6/1000, za dob 15-19 godina stopa je 13,8/1000, u dobi 40-44 godine 5,5/1000 i u dobi od 45 godina i više je 0,1/1000 (slika 2.) Rađanje u dobi

ispod 15 godina (5 poroda) i iznad 50 godina (2 poroda u 2007. godini) svedeno je na sporadične slučajeve.

Promjene socijalno-kulturnih značajki i životnog standarda stanovništva nisu samo bitno utjecale na sveukupnost vitalnih događaja (rađanja i umiranja), nego i na odluku o dobi rađanja. U zadnjih desetak godina ove promjene, karakteristične za gospodarski razvijene zemlje nalaze se i u nekim posttranzicijskim zemljama među kojima je i naša zemlja. Prvi put u 2005. godini, a potom i u 2006. i 2007. godini nalazimo da je broj rođenih na 1.000 žena fertile dobne skupine 30-34 godine više nego u skupini žena u dobi 20-24 godine. To

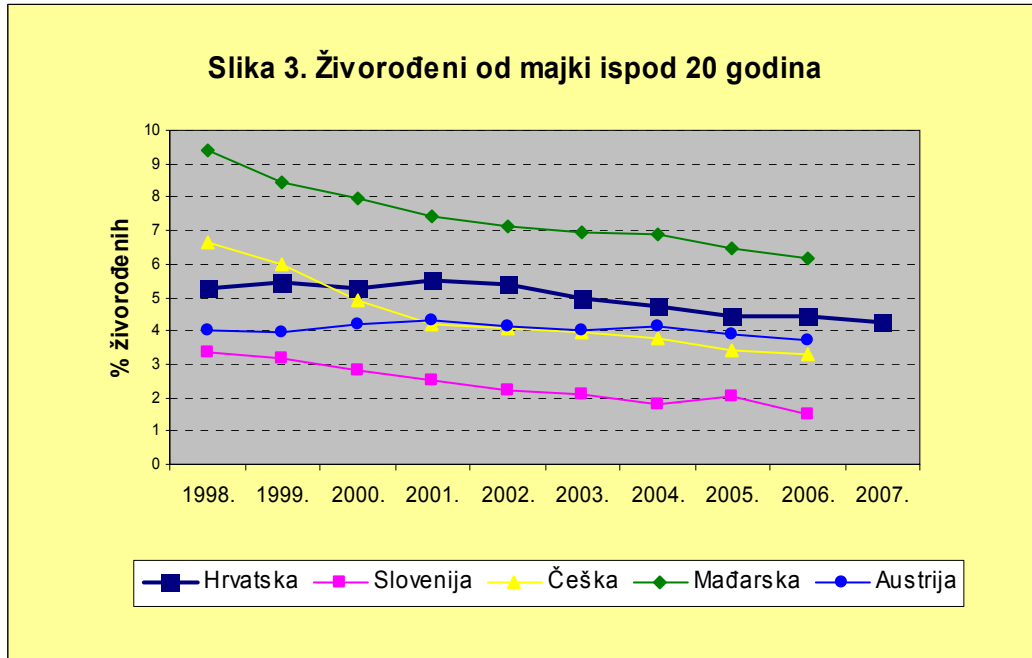
pokazuje da se sve manji broj žena opredjeljuje za rađanje u dobi najoptimalnijoj za rađanje, prema biološkim, ali i medicinskim kriterijima.

Trend smanjenja rađanja u mlađim dobnim skupinama (dob ispod 20 godina) i porasta rađanja u dobi iznad 35 godina nalazimo i u drugim europskim državama (tablice 3. i 4.; slike 3. i 4.). U Hrvatskoj je, prema podacima HZJZ-a i DZS-a, udio živorođenih od majki ispod 20 godina u 2007. godini 4,3%. Istovremeno, broj i udio živorođenih od majki iznad 35 godina je u porastu i u 2007. godini je 12,8% svih živorođenih bilo od majki starijih od 35 godina.

Tablica 3. Udio živorođenih od majki ispod 20 godina

godina	Hrvatska	Slovenija	Češka	Mađarska	Austrija
1998.	5,25	2,18	6,67	9,08	4,03
1999.	5,42	3,23	5,98	8,43	3,97
2000.	5,29	2,8	4,91	7,99	4,17
2001.	5,51	2,54	4,22	7,4	4,31
2002.	5,37	2,21	4,09	7,14	4,15
2003.	4,98	2,11	3,96	6,97	4,04
2004.	4,71	1,80	3,75	6,90	4,12
2005.	4,45	2,01	3,43	6,45	3,92
2006.	4,41	1,47	3,3	6,14	3,71
2007.*	4,27*				

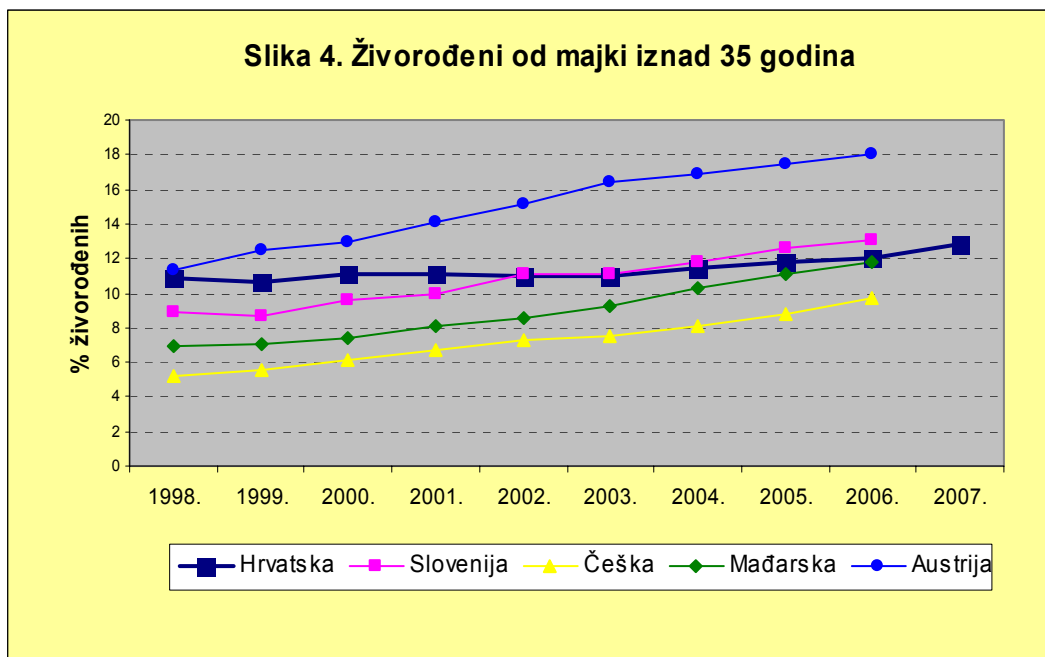
Izvori podataka: «Zdravlje za sve» baza podataka, Svjetska zdravstvena organizacija, studeni 2007. godine
Državni zavod za statistiku, interna dokumentacija, 2008. godine

Tablica 4. Udio živorođenih od majki u dobi iznad 35 godina

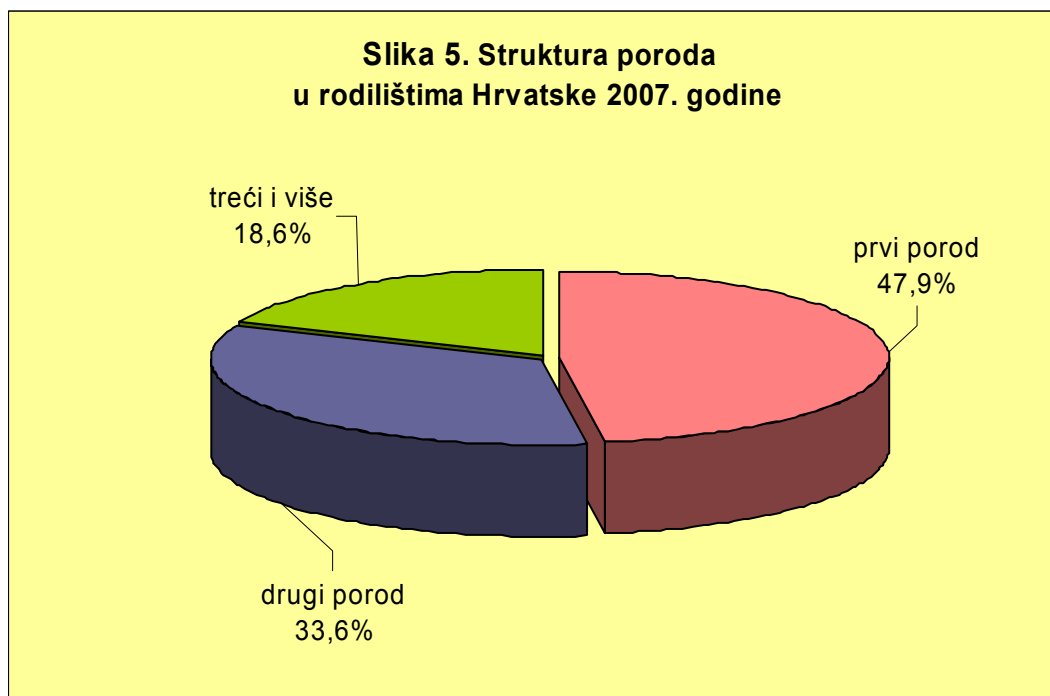
godina	Hrvatska	Slovenija	Češka	Mađarska	Austrija
1998.	10,84	8,89	5,24	6,88	11,31
1999.	10,68	8,81	5,57	7,02	12,51
2000.	11,1	9,6	6,13	7,44	12,93
2001.	11,13	9,97	6,65	8,05	14,09
2002.	11	11,08	7,23	8,59	15,12
2003.	10,93	11,28	7,51	9,29	16,37
2004.	11,43	11,74	8,15	10,28	16,90
2005.	11,75	12,57	8,74	11,13	17,47
2006.	12,0	13,05	9,75	11,76	3,71
2007.*	12,78*				

Izvor podataka: «Zdravlje za sve» baza podataka, Svjetska zdravstvena organizacija, studeni 2007. godine
Državni zavod za statistiku, interna dokumentacija, 2008. godine

Porodi u rodilištima Hrvatske u 2007. godini prema redu rođenja

Najviše je registrirano prvih poroda, u udjelu od 47,9% (ukupno 19.976), poroda drugih po redu je bilo 33,6% (ukupno 13.995), trećih po redu ili višeg reda rođenja 18,6% (ukupno 7.740) – slika 5.

U 2007. godini je gotovo istovjetan udio poroda prvih i drugih po redu kao i u 2006. godini, a nema ni značajnih promjena vezano uz viši red rođenja.

U odnosu na razdoblje prije deset godina, smanjen je broj poroda u apsolutnom iznosu ukupno za 5.314 (11,3%): jedino bilježimo porast broja poroda prvih po redu, a svi porodi višeg reda rođenja (drugi, treći ili više) su u padu (tablica 5.).

Tablica 5. Rodilje u rodilištima Hrvatske prema broju ranijih poroda u razdoblju 1998. – 2007. godine

godina	ukupno rodilja	prvorotke	drugorotke	treće i višerotke	nepoznato
1998.	47.025 100%	17.125 36,42%	15.038 31,98%	10.762 22,88%	4.100 8,72%
1999.	44.807 100%	18.319 40,88%	14.545 32,46%	9.800 21,80%	2.143 4,78%
2000.	43.352 100%	18.239 42,07%	13.955 32,19%	8.870 20,46%	2.288 5,28%
2001.	38.666 100%	18.289 47,29%	12.468 32,25%	7.909 20,45%	
2002.	39.408 100%	18.309 46,46%	13.528 34,32%	7.571 19,21%	
2003.	38.925 100%	18.732 48,12%	13.174 33,84%	7.019 18,03%	
2004.	40.211 100%	19.498 48,49%	13.470 33,50%	7.243 18,01%	
2005.	42.248 100%	19.851 46,99%	14.238 33,70%	8.159 19,31%	
2006.	41.323 100%	19.682 47,63%	13.933 33,72%	7.708 18,65%	
2007.	41.711 100%	19.976 47,89%	13.995 33,55%	7.740 18,56%	

Izvor podataka: Prijave poroda iz zdravstvenih ustanova, Hrvatski zavod za javno zdravstvo 2008. g

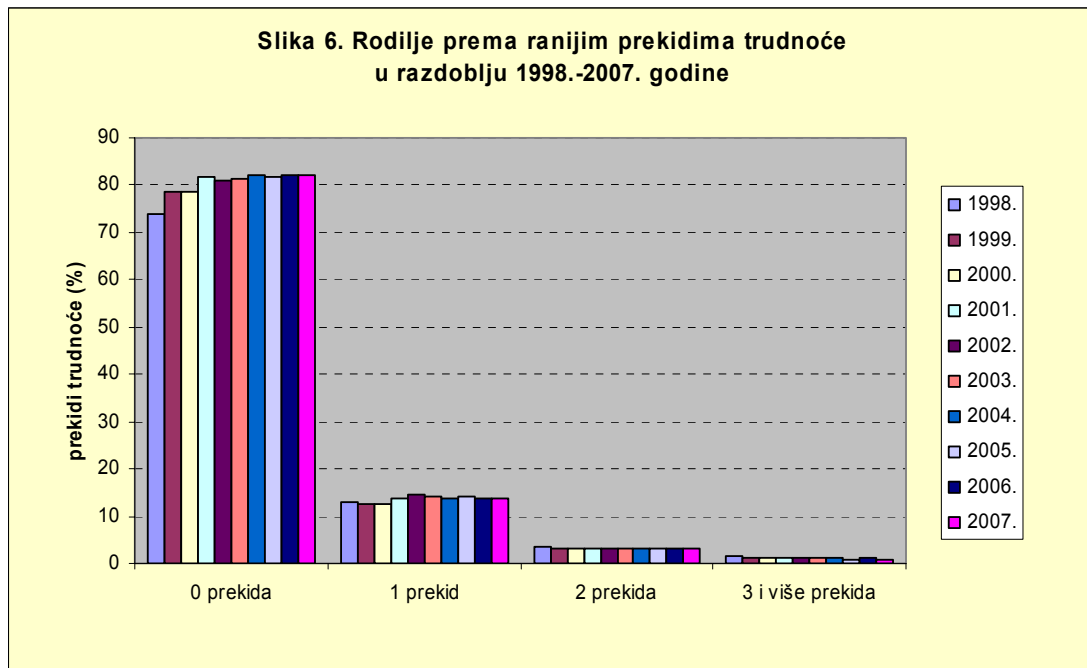
Kontinuirano se smanjuje udio rodilja s ranijim namjernim prekidima trudnoće. U zadnjih šest godina bilježimo preko 80% rodilja bez ranijih prekida trudnoće, dok ih je prije desetak

godina bilo oko 70%. Udio rodilja s jednim prekidom trudnoće je u istom razdoblju bez većih promjena (13-14%), a udio rodilja s dva i više namjernih prekida trudnoće oko 4%. U 2007. godini je bilo 34.197 rodilja bez prekida trudnoće ili 81,99%, 5.773 s jednim prekidom trudnoće (13,84%), 1.338 (3,2%) s dva prekida i 403 rodilja s više ranijih prekida trudnoće (1,0%) - tablica 6. i slika 6.

Tablica 6. Rodilje prema broju ranijih prekida trudnoće u razdoblju 1998.- 2007. godine

godina	ukupno rodilja	0 dosadašnjih prekida	1 prekid trudnoće	2 prekida trudnoće	3 i više prekida trudnoće	nepoznato
1998.	47025	34750	6161	1643	661	3810
	100%	73.90%	13.10%	3.49%	1.41%	8.10%
1999.	44807	35221	5551	1449	532	2054
	100%	78.61%	12.39%	3.23%	1.19%	4.58%
2000.	43352	34002	5382	1307	502	2159
	100%	78,43%	12,41%	3,01%	1,15%	4,98%
2001.	38.666	31.583	5324	1283	476	
	100%	81,68%	13,77%	3,32%	1,23%	
2002.	39.408	31.913	5.715	1316	464	
	100%	80,98%	14,50%	3,34%	1,17%	
2003.	38.925	31.696	5.562	1.231	436	
	100%	81,43%	14,29%	3,16%	1,12%	
2004.	40.211	33.009	5.538	1.246	418	
	100%	82,09%	13,77%	3,09%	1,03%	
2005.	42.248	34.493	5.985	1.378	392	
	100%	81,64%	14,17%	3,26%	0,93%	
2006.	41.323	33.875	5.729	1.302	417	
	100%	81,98%	13,85%	3,15%	1,01%	
2007.	41.711	34.197	5.773	1.338	403	
	100%	81,99%	13,84%	3,21%	1,00%	

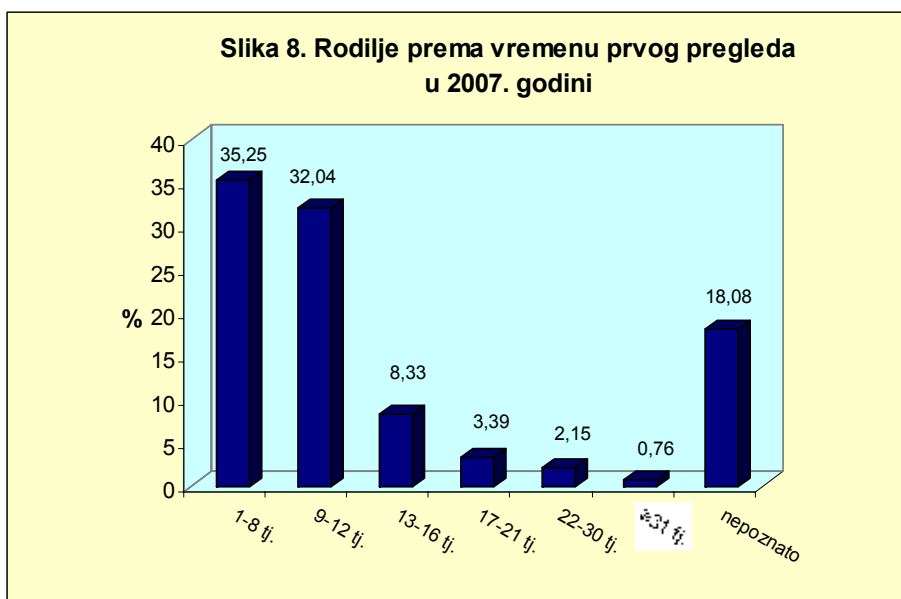
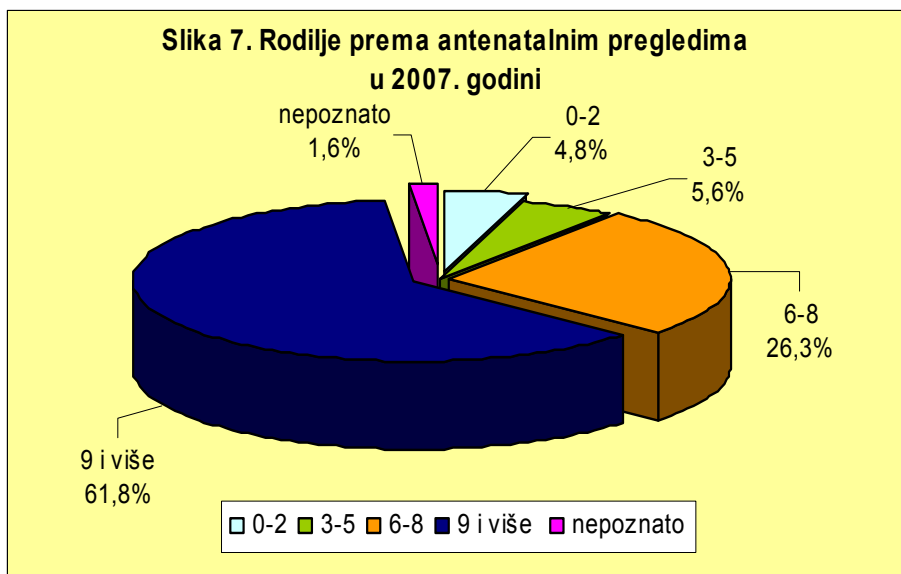
Izvor podataka: Prijave poroda iz zdravstvenih ustanova, Hrvatski zavod za javno zdravstvo 2008.g

Antenatalna skrb

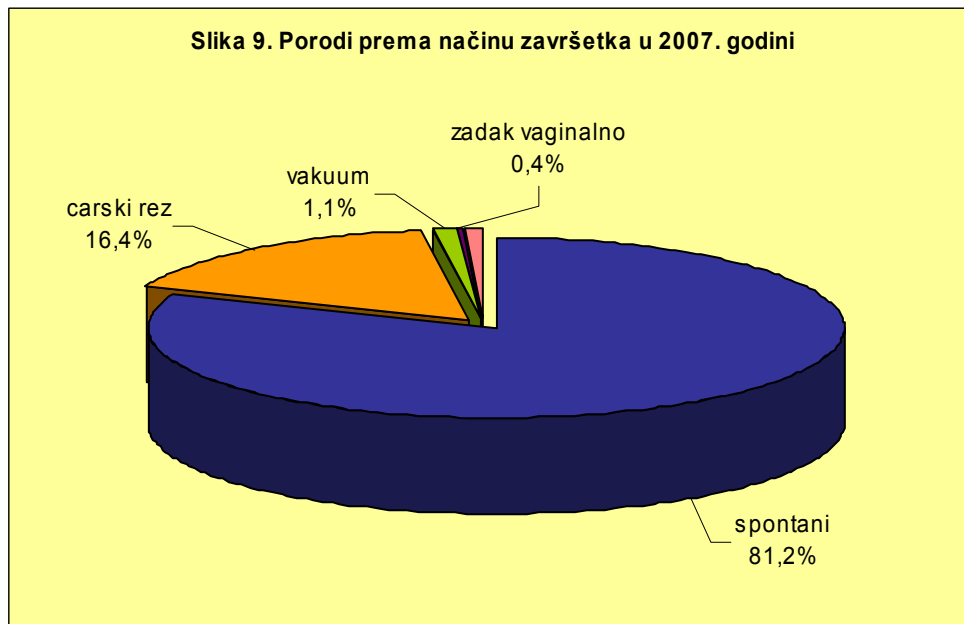
Iako na perinatalni mortalitet utječe niz isprepletnih činitelja, od onih socijalne i gospodarske prirode do bioloških, smatra se da dobra antenatalna skrb koja podrazumijeva odgovarajući broj pregleda u trudnoći i kvalitetu pregleda, sigurno može utjecati na tijek i ishod trudnoće. Prema rodilišnim podacima, udio rodilja s nekontroliranom ili nedovoljno kontroliranom trudnoćom je 4,8%, od toga ih je 3,25% s potpuno nekontroliranom trudnoćom (1.356), a 1,6% s 1-2 pregleda u trudnoći (651 rodilja). Najviše je rodilja (61,8%) s optimalnom antenatalnom skrbi odnosno standardnim brojem pregleda u trudnoći (9 i više pregleda, prema preporuci struke i Programu mjera zdravstvene zaštite).

Značajan pokazatelj antenatalne skrbi je i vrijeme prvog pregleda u trudnoći koje bi u dobro kontroliranim trudnoćama, prema Programu mjera zdravstvene zaštite, trebalo biti do 10. tjedna trudnoće (slike 7. i 8.) U ranoj trudnoći bilo je 67,3% prvih pregleda (28.066) i to do 8. tjedana 14.703, a od 9.-12. tjedna 13.363.

Porodi prema načinu završetka

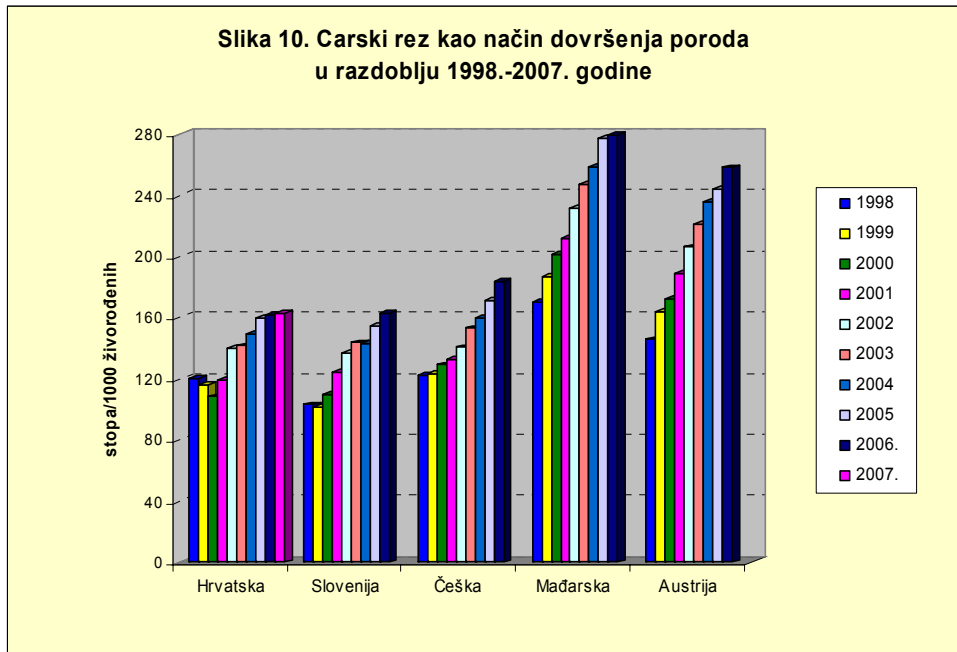
Zadnjih desetak godina u Hrvatskoj, kao i drugim europskim zemljama, postoji trend porasta dovršenja poroda carskim rezom. U 2007. godini zabilježeno je 81,2% poroda koji su završili spontano, 1,1% je dovršeno uz pomoć vakuuma ekstraktora, vaginalni (asistirani) porod zatkom zabilježen je u 0,4% poroda, carskim rezom je dovršeno 16,4% poroda (slika 9.). U 2007. godini je bilo 6.856 carskih rezova, dok je u 2006. godini zabilježeno 6.712 carskih rezova. Trend operativnog dovršenja poroda u većini zemalja raste, a Hrvatska u usporedbi s drugim europskim zemljama je prikazana na tablici 7. i slici 10.

Tablica 7. Carski rezovi kao način dovršenja poroda u Hrvatskoj i nekim drugim zemljama u razdoblju 1998.-2007. godine (stopa na 1000 živorođenih)

godina	Hrvatska	Slovenija	Češka	Mađarska	Austrija
1998.	120,15	102,99	122,65	170,12	145,78
1999.	115,78	101,24	123,39	187,22	164,24
2000.	108,28	109,85	128,92	201,49	172,01
2001.	119,12	124,74	132,47	211,80	188,61
2002.	140,25	136,79	140,67	231,96	206,14
2003.	141,60	143,53	152,90	247,46	221,16
2004.	149,06	142,79	160,08	258,93	235,55
2005.	159,70	154,69	171,33	277,73	244,19
2006.	161,95	162,82	183,68	279,64	258,11
2007.	162,71				

Izvori podataka: «Zdravlje za sve» baza podataka, Svjetska zdravstvena organizacija, studeni 2007. godine
Hrvatski zavod za javno zdravstvo 2008.g (prijava poroda iz zdravstvenih ustanova za 2007. g.)

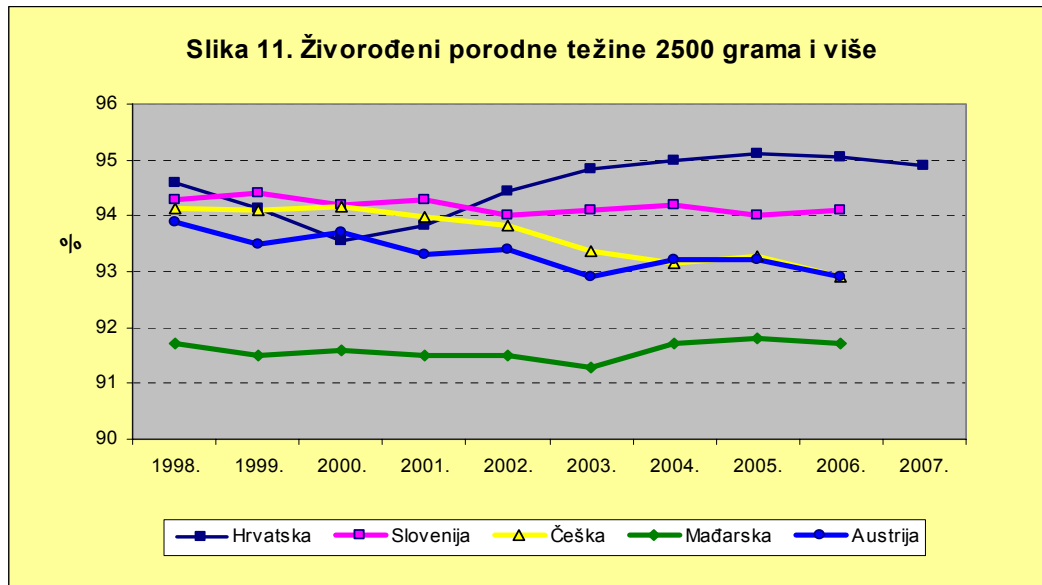
Porodna težina živorođenih

Udio živorođenih porodne težine ≥ 2500 grama je u 2007. godini 94,9% (tablica 8.) Prema porodnoj težini kao jednom od pokazatelja perinatalne skrbi, ali i socijalno-gospodarskih prilika, Hrvatska se ne razlikuje od zapadnoeuropskih ni većine posttranzicijskih zemalja (slika 11.). Najviše živorođenih je porodne težine 3000-3500 grama (15.245 odnosno 36,2%). Udio rođenih niske porodne težine (živorođeni porodne težine ispod 2500 grama) u 2007. godini iznosi 4,9% što značajnije ne odstupa od dugogodišnjeg kretanja (oko 5%) - tablica 8.

Tablica 8. Živorođeni u rodilištima Hrvatske prema porodnoj težini u razdoblju 1998. – 2007. godine

godina	ukupno živorođenih	≤ 1499 grama	1500-2499 grama	2500 i više grama	nepoznato
1998.	46.563*	314	2.211	43.639	399
	100%	0,67%	4,75%	93,72%	0,86%
1999.	45.277	350	2.312	42.311	304
	100%	0,77%	5,10%	93,46%	0,67%
2000.	43.758	349	2.186	40.936	287
	100%	0,80%	5,00%	93,54%	0,66%
2001.	38.887	269	1.649	36.055	914
	100%	0,69%	4,24%	92,71	2,35%
2002.	39.698	270	1.927	37.420	81
	100%	0,68%	4,85%	94,26%	0,20%
2003.	39.180	263	1699	37.161	57
	100%	0,67%	4,34%	94,85%	0,15%
2004.	40.469	307	1672	38.436	54
	100%	0,76%	4,13%	94,97%	0,13%
2005.	41.601	306	1.720	40.499	49
	100%	0,72%	4,04%	95,12%	0,12%
2006.	41.600	300	1.652	39.564	84
	100%	0,72%	3,97%	95,06%	0,2%
2007.	42.136	319	1.730	39.983	104
	100%	0,75%	4,10%	94,89%	0,25%

Izvor podataka: Prijave poroda iz zdravstvenih ustanova, Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Višestruke trudnoće

Od ukupno 42.332 poroda s jednim djetetom je bilo 41.115 (97,6%). Blizanci su rođeni iz 572 poroda (1,4%), 23 poroda je bilo s troje djece (0,05%), 1 porod je bio s četvoro djece. Među rođenima iz jednostrukih poroda bilo je 40.941 živorođenih i 174 mrtvorodjenih (4,2‰), iz blizanačkih trudnoća je bilo 1.123 živorođenih i 21 mrtvorodjeno (18,4‰), iz trudnoća s trojcima bilo je 69 živorođenih i 0 mrtvorodjenih, a iz trudnoća s četvorcima je bilo 3 živorođenih i jedno mrtvorodjeno dijete.

Maternalna smrtnost

U 2007. godini je zbog komplikacija u trudnoći, porodu ili babinjama u Hrvatskoj umrlo šest žena (stopa 14,31/100.000 živorođenih) – tablica 9. Tri smrti su bile neposredno povezane odnosno uzrokovane trudnoćom (2 zbog «missed abortion»; MKB šifra: O02.1; 1 zbog korioamnionitisa; MKB šifra: O41.1), ostale tri smrti su bile zbog «neizravnih» porodničkih uzroka odnosno bolesti/stanja koja su se razvila ili pogoršala tijekom trudnoće, poroda ili babinja (aneurizma koronarne arterije, kardiomiopatija i ovisnost o psihoaktivnim drogama).

Tablica 9. Maternalna smrtnost u Hrvatskoj i nekim drugim zemljama 1998.-2007. g.

godina	Hrvatska	Slovenija	Češka	Mađarska	Austrija
1998.	6,37	11,25	6,63	6,17	4,92
1999.	11,07	17,11	10,06	4,23	1,28
2000.	6,86	22	9,90	10,25	2,56
2001.	2,44	22,89	8,82	5,15	6,63
2002.	9,98	0	4,31	8,26	2,55
2003.	7,56	0	7,47	7,40	2,60
2004.	7,44	11,23	8,19	4,2	3,8
2005.	7,06	16,59	14,68	5,13	3,84
2006.	9,65	15,83	13,23	8,01	2,57
2007.	14,31				

Izvori podataka: «Zdravlje za sve» baza podataka, Svjetska zdravstvena organizacija, studeni 2007. godine
Državni zavod za statistiku, 2008. godine

Perinatalna smrtnost

Perinatalna smrtnost kao važan pokazatelj zdravstvene skrbi, ali i utjecaja društvenih i gospodarskih prilika se nalazi u nekoliko međunarodnih statističkih baza različitih međunarodnih organizacija (UN, SZO, OECD; EUROSTAT). Međutim, različite definicije koje ove međunarodne organizacije koriste u izračunu istog pokazatelja, ali i zemlje koje šalju podatke prema vlastitim definicijama, uzrokuju otežano uspoređivanje ili ga potpuno onemogućuju.

Tako je Hrvatska do 2001. godine slala podatke o perinatalno umrlima prema upisu u matice rođenih odnosno prema vitalno-statističkim podacima. Od 2001. godine, nakon uvođenja novih zdravstveno-statističkih obrazaca Prijave poroda i Prijave perinatalne smrti, Hrvatska je u mogućnosti poštovati u potpunosti preporučenu definiciju Svjetske zdravstvene organizacije i dostavljati podatke o rođenima i perinatalno umrlima za djecu porodne težine iznad 1000 grama (slika 12.).

Perinatalni mortalitet izračunat prema metodologiji Svjetske zdravstvene organizacije za međunarodne usporedbe iznosi 4,9/1000 rođenih ≥ 1000 grama porodne težine. Perinatalno umrlih težih od 1000 grama u 2007. godini je bilo 208 od ukupno 329 (63,2%), dok su ostala perinatalno umrla djeca (37,8%) bila izrazito niske porodne težine. Ukupni perinatalni mortalitet u koji su uključeni i rođeni i umrli porodne težine ispod 1.000 grama je 7,8/1.000 rođenih. Perinatalni mortalitet, prema vitalnoj statistici, koji uključuje prijave mrtvorođenja i smrti do 7. dana života neovisno o porodnoj težini (Državni zavod za statistiku), iznosio je 7,06/1000 rođenih 2007. godine.

Perinatalna smrtnost u Hrvatskoj je najvećim dijelom uvjetovana umiranjem djece niskih težinskih skupina, posebice onih izrazito niske porodne težine (<1000 g) i vrlo niske porodne težine (1000-1499 g). Od ukupno rođenih niskih težinskih skupina, porodne težine ispod 2500 grama (2.181) je umrlo više od 11% djece, a od rođenih ≥ 2500 grama je umrlo 0,22%. Djeca niske porodne težine čine 73% svih perinatalno umrlih.- slika 13. Vodeći uzroci perinatalnih smrti su posljedica preranog rađanja zbog komplikacija u trudnoći majke te kongenitalne anomalije - slika 14. Međutim, postoji razlika u uzrocima smrti između mrtvorodenih i rano neonatalno umrlih, jer je mrtvorodenje najčešće povezano s komplikacijama u trudnoći/porodu, a ranu neonatalnu smrt gotovo jednako često uzrokuju kongenitalne malformacije, infekcije majke u trudnoći i druge posljedice nezrelosti zbog preranog poroda.

